

Список використаних джерел:

1. Аркушин Г.Л. Словник західнополіських говірок. У 2 т. Т.1. А-Н. Луцьк : Ред.-вид. відд. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. XXIV+354 с.
2. Аркушин Г.Л. Словник західнополіських говірок. У 2 т. Т. 2. О-Я. Луцьк : Ред.-вид. відд. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. 458 с.
3. Атлас української мови : в 3 т. / Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні; редкол.: І.Г. Матвіяс (голова) та ін. Т.2: Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі / Д.Г. Бандрівський, Л.М. Григорчук, Ф.Т. Жилко та ін.; ред. тому Я.В. Закревська. Київ : Наукова думка, 1988. 520 с. : карти.
4. Бурячок А.А. Назви спорідненості і свояцтва в українській мові. Київ, 1961. 141 с.
5. Волинські грамоти XVI ст. / Упорядники В.Б. Задорожний, А.М. Матвієнко. Київ : Наукова думка, 1995. 248 с.
6. Лисенко П.С. Словник поліських говорів. Київ : Наукова думка, 1974. 260 с.
7. Словарь древнерусского языка (XI-XIV вв.) : В 10 т. Гл. ред. Р.И. Аванесов. Москва : Рус. яз., 1991. Т. IV. 560 с.
8. Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. : у двох томах / За ред. Л.Гумецької, І.Гринчишин. Т. I, Київ : Наукова думка, 1977. 632 с.
9. Этимологический словарь славянских языков. Праславянский лексический фонд. Вып. 18 (*matoga – *mękyška). Москва : Наука, 1993. 255 с.

***Овсейчик Станіслава Володимирівна,**
асистент кафедри стилістики та мовної
комунікації Інституту філології Київського
національного університету імені Тараса
Шевченка, кандидат філологічних наук*

ЩОДО НОРМАТИВНОСТІ ВЖИВАННЯ ЛЕКСЕМИ «ГУГЛЯР» В УКРАЇНСЬКИЙ МОВІ

На сьогодні українська мова, маючи статус державної, розвивається досить активно, збагачується новими поняттями та категоріями, проте доцільність вживання деяких новотворів викликає певні застереження.

Інтеграційні процеси, які реалізує сучасний світ, все частіше накладаються на мовленнєву поведінку фахівців, які не лише

використовують спеціалізовані лексеми під час комунікації, але й самі створюють нові мовні одиниці, зокрема одиниці на позначення осіб. До таких новотворів належить лексема «гугляр» (Googler), яка сьогодні не лише вживається в усному професійному мовленні, але й зафіксована у відповідних галузевих джерелах, і позначає *співробітника компанії Google* [9, с.14].

Зазначимо, що назви осіб складають значну частину словника будь-якої літературної мови: людина завжди була, є і буде об'єктом пильної уваги науковців, а її різноманітні характеристики на основі взаємин з іншими людьми, впливу предметів, явищ і процесів навколишньої дійсності знаходять своє відображення у багатьох словах. Такі слова, зазвичай, мають свої ідентифікатори: *людина, особа, працівник, робітник, фахівець* тощо. В українському мовознавстві дослідники звертали увагу на різні аспекти цієї тематичної групи: історію виникнення, генетичну характеристику, лексико-семантичні особливості, словотвірні типи, особливості функціонування в ЗМІ тощо [1; 2; 3; 5;6;7; 8].

Як зауважує Л. Туровська, іменники на позначення назв осіб, як правило, розподіляються на такі семантичні групи: а) назви осіб за видом діяльності: *бурильник, вальцювальник, будівельник, бомбардувальник*; б) назви осіб за предметом, що визначає їхню професію: *альтист, аквалангіст, апаратник, барабанник, скейтбордист, валютник*; в) назви осіб за домінантною ознакою, властивістю: *безхатник, грубіян, страждалець, новосел, розпусник, пустун*; г) назви осіб за походженням, країною, належністю до певного народу: *американець, росіянин, австралієць*; ґ) назви осіб за їхньою належністю до певної політичної партії, суспільної організації, закладу: *анархіст, скінхед, абстракціоніст, комуніст, б'ютівець* [8, с.87].

Лексему «гугляр», на перший погляд, можна співвіднести з першою із зазначених семантичних груп – «назви осіб за видом діяльності», проте, на нашу думку, головним елементом тут є не «діяльність», а саме належність людини до впізнаваного світового ІТ-бренду – компанії Google. Тому, групу «назви осіб за їхньою належністю до певної політичної партії, суспільної організації, закладу» з наведеної класифікації, пропонуємо звзити до групи «назви осіб за їхньою належністю до певної організації (компанії, партії, закладу тощо)», до якої і зараховуємо аналізовану лексему.

Цікавим є те, що назви осіб за належністю до колективів (громадських організацій, закладів, суспільних рухів, ідеологічних напрямів) мають найвищий ступінь термінологізації, оскільки

супроводжують офіційно прийняту і закріплену у довідковій та навчальній літературі термінологію. Тісний зв'язок слів цієї групи зі спеціальними об'єктами виявляється в тому, що вони використовуються як похідні основи [8, с.93]. Так, зокрема, аналізована лексема «гугляр» теж є похідною одиницею, яка, до того ж, сама стає твірною основою для іншої лексеми, пор.: *нугляр* (Noogler – New+ *Googler*) – «новий гугляр, тобто новий співробітник *Google*» [9, с.300]. Використовуючи свій або чужий мовленнєвий досвід, асоціації чи аналогії, людина «одягає» змістову структуру в певну оболонку. Причому добір цієї оболонки є важливим для мовця. Вона повинна якнайкраще сприйматися, бути простою і водночас місткою [4, с.125].

Очевидно, що про частотність вживання лексеми «гугляр» в сучасній українській мові ще зарано говорити, проте її фіксація (а також похідного від неї) у відповідних українських (перекладних) джерелах, дозволяє стверджувати, що використання її є цілком закономірним та вмотивованим. Прозорість семантики нової назви створює не лише корінь *гул*, спільний для твірної та похідної одиниць, але й словотворчий афікс *-яр*, зазвичай уживаний у подібних до новоствореної назви.

Називаючи особу, мовець з-поміж різних за семантикою суфіксів, напр.: *-ізм*, *-ість*, *-к-*, *-ар(-яр)*, *-ець* тощо, за аналогією до відомих словотвірних моделей обирає суфікс *-ець* або *-ар(-яр)*, оскільки кожен з поданих суфіксів має агентивну семантику і використовується в українській мові для творення назв осіб. Пор.: *гугляр* – співробітник компанії *Google*; *довженківець* – працівник кіностудії імені О.Довженка; *ударівець* – представник партії УДАР тощо.

Як бачимо, процес деривації лексеми «гугляр» відбувається за наявним в українській мові словотвірним типом/моделлю. Крім того, виокремленню цієї одиниці сприяє і той факт, що в наш час стрімко зростає потреба в номінації нових осіб за певною професією, за належністю до певної організації, компанії тощо.

Отже, потенційно назва будь-якої організації може ставати основою для назви осіб, пов'язаних з цією організацією. Проте, на нашу думку, такі назви стоять за межами термінології і номенклатури; вони легко створюються, і так само легко забуваються (коли зникає організація, з якою вони асоціюються). У перспективі можна глибше дослідити творення назв осіб за належністю до певних компаній, організацій; визначити основні моделі творення таких одиниць, як в українській, так і в інших мовах.

Список використаних джерел

1. Борисюк І. Історія та сучасний стан найдавніших найменувань робітничих професій. Українська термінологія і сучасність: збірн. наук. праць. К., 1998. С. 41–48.
2. Годована М.П. Автохтонні та запозичені назви осіб за видом діяльності в українській мові. Українська термінологія і сучасність: зб. наук. праць. Вип. VII. К., 2007. С. 99–101.
3. Дідківська Г. Назви осіб за професією у сучасній українській мові (лексико-семантичні особливості). Мовознавство. 1969. № 5. С. 18–23.
4. Куцак Г.М. Роль словотворчих афіксів у семантиці номінативних одиниць. Українська мова у ХХІ століття: традиції і новаторство: тези доповідей II Всеукраїнського лінгвістичного форуму молодих учених. К., 2012. С. 125–128.
5. Савельєва Л.С. Семантичні кореляції іменників-назв осіб. Наукові праці. Серія філологія. Миколаїв, 2007. Вип. 54. С. 64–69.
6. Стишов О.А. Номінації осіб у сучасній українській мові (на матеріалі дискурсу ЗМІ). Мовознавство. 2012. № 6. С. 23–37.
7. Стишов О.А. Особливості суфіксального словотворення неологізмів на позначення осіб у сучасній українській мові. Лінгвістичні дослідження: зб. наук. праць ХНПУ імені Г.С. Сковороди. 2020. Вип. 53. С. 127–140.
8. Туровська Л.В. Термінологізація назв осіб в українській мові. Українська мова, 2009. № 2. С. 86–94.
9. Шмідт Е., Розенберг Дж. Як працює Google / Пер. з англ. Ю. Гордієнка. К.: Видавнича група КМ-БУКС, 2018. 304 с.

Семененко Лариса Леонідівна,

доцент кафедри іноземної філології та
перекладу Міжрегіональної академії
управління персоналом, кандидат
філологічних наук

КАТЕГОРИЗАЦІЯ ФАКТІВ ПОЛІТИЧНОЇ ДІЙСНОСТІ В МОВНИХ КАРТИНАХ СВІТУ (НА ПРИКЛАДІ КОНЦЕПТУ «ВІЙНА»)

Когнітивні процеси в їхньому взаємозв'язку з мовними механізмами осягнення дійсності активно вивчаються в лінгвістиці. Концептуалізація й категоризація фактів дійсності (предметів, дій, подій, явищ) відбувається через усвідомлення людиною себе частиною людського колективу, який, так чи інакше, протиставляється іншим мовним колективам за різними параметрами. Саме така суспільна